

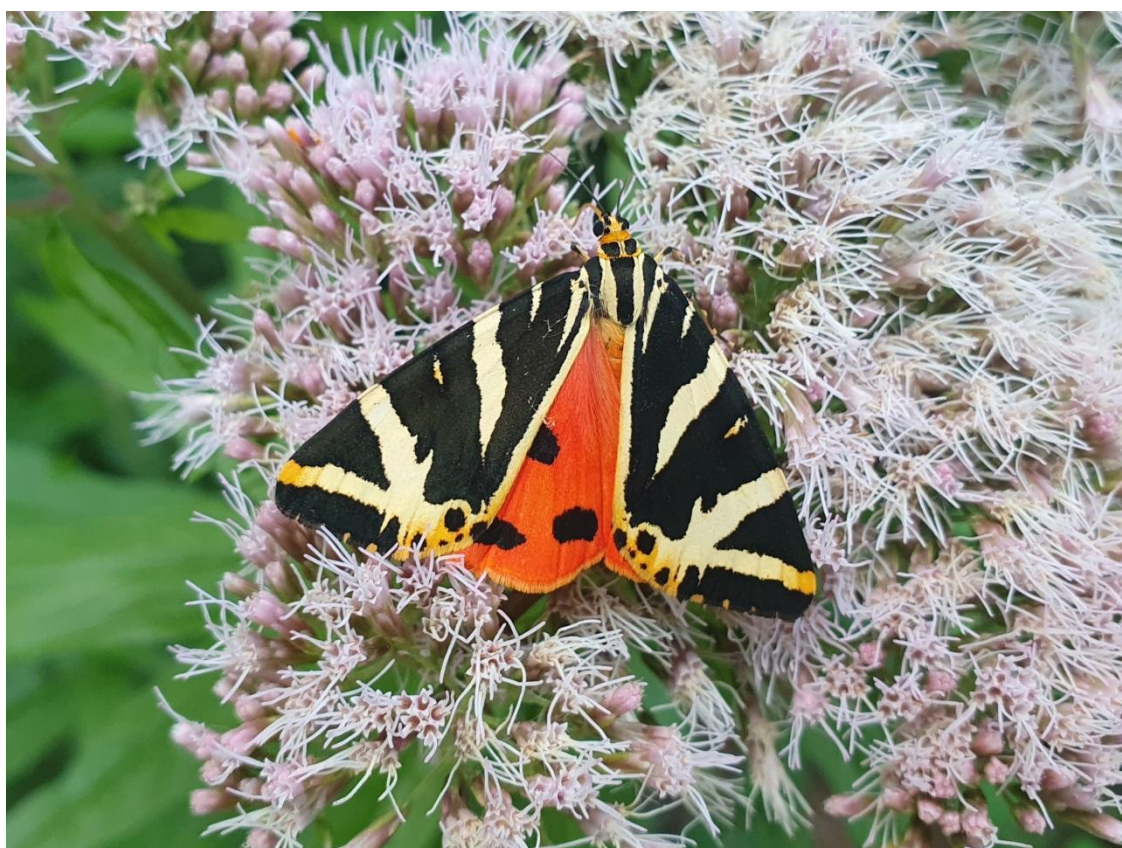

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Monitoring gatunków zwierząt z uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000, lata 2023-2025

Sprawozdanie z monitoringu krasopani hera *Euplagia quadripunctaria* w roku 2025

Łukasz Przybyłowicz

Krasopani hera *Euplagia quadripunctaria* (fot. Łukasz Przybyłowicz)

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Spis treści

I. Informacje ogólne	3
II. Region biogeograficzny alpejski	5
1. Stan ochrony gatunku.....	5
Ocena stanu parametru populacja.....	6
Ocena stanu parametru siedlisko.....	7
Ocena stanu parametru perspektywy ochrony	8
Ogólna ocena stanu ochrony gatunku	8
2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach	9
Stwierdzone oddziaływania.....	9
Przewidywane zagrożenia	9
3. Stosowane i zalecane działania ochronne	10
III. Region biogeograficzny kontynentalny.....	11
1. Stan ochrony gatunku.....	11
Ocena stanu parametru populacja.....	11
Ocena stanu parametru siedlisko.....	12
Ocena stanu parametru perspektywy ochrony	13
Ogólna ocena stanu ochrony gatunku	13
2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach	14
Stwierdzone oddziaływania.....	14
Przewidywane zagrożenia	15
3. Stosowane i zalecane działania ochronne	15
Piśmiennictwo.....	16

I. Informacje ogólne

Kod, nazwa polska i nazwa łacińska gatunku

6199 Krasopani hera *Euplagia quadripunctaria*

Region biogeograficzny

ALP – region biogeograficzny alpejski

CON – region biogeograficzny kontynentalny

Koordynator główny

Łukasz Przybyłowicz

Koordynator krajowy

Łukasz Przybyłowicz

Eksperci lokalni

Tomasz Blaik, Edwin Buga, Paweł Nejfeld, Łukasz Przybyłowicz, Andrzej Trzeciak, Roman Zamorski

Eksperci dodatkowi

Hugo Nejfeld

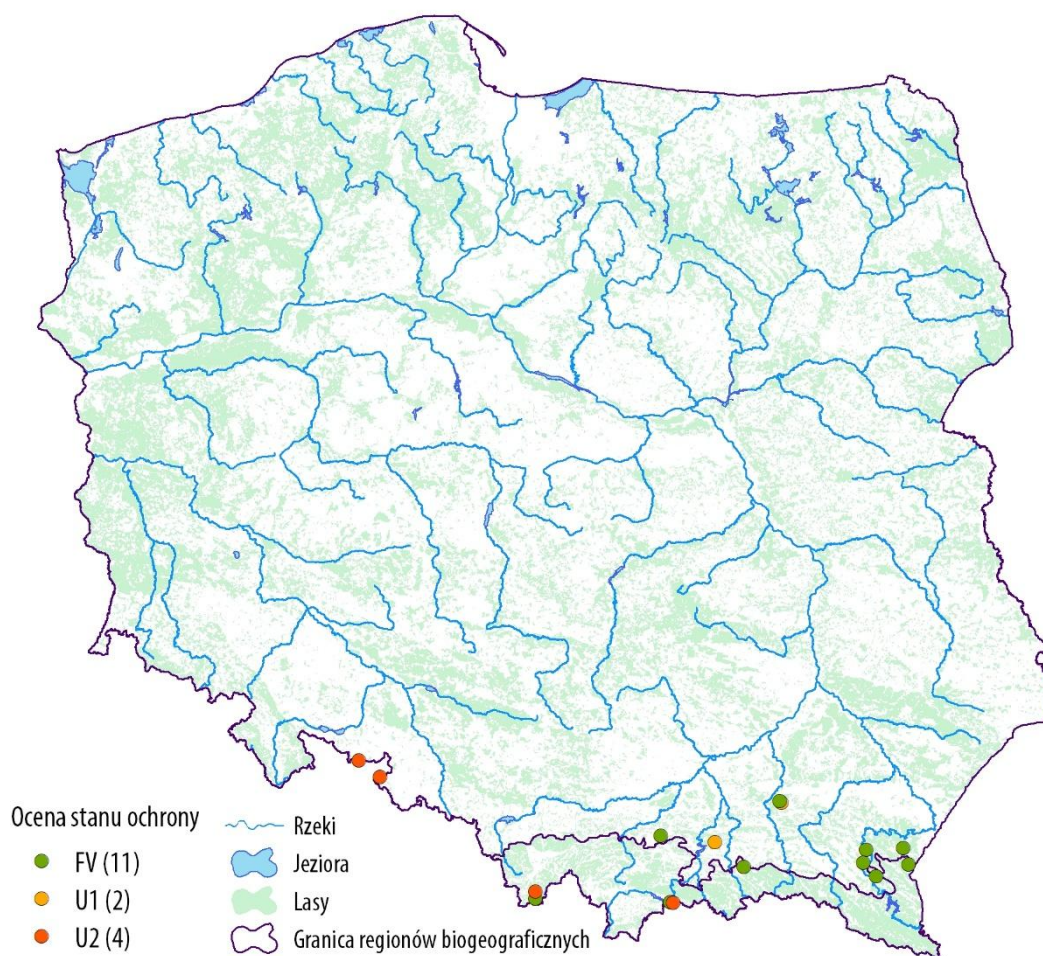
Informacja o ewentualnych zmianach w metodyce monitoringu

W sezonie 2025 monitoring prowadzony był według tej samej metodyki, która stosowana była w poprzednim sezonie monitoringowym w roku 2023. Jest to nieco zmieniona wersja pierwotnej metodyki dostępna jako plik PDF na stronie GIOŚ od 7.07.2023 r. (Przybyłowicz 2010).

Informacja o wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano.

Stanowiska monitoringowe

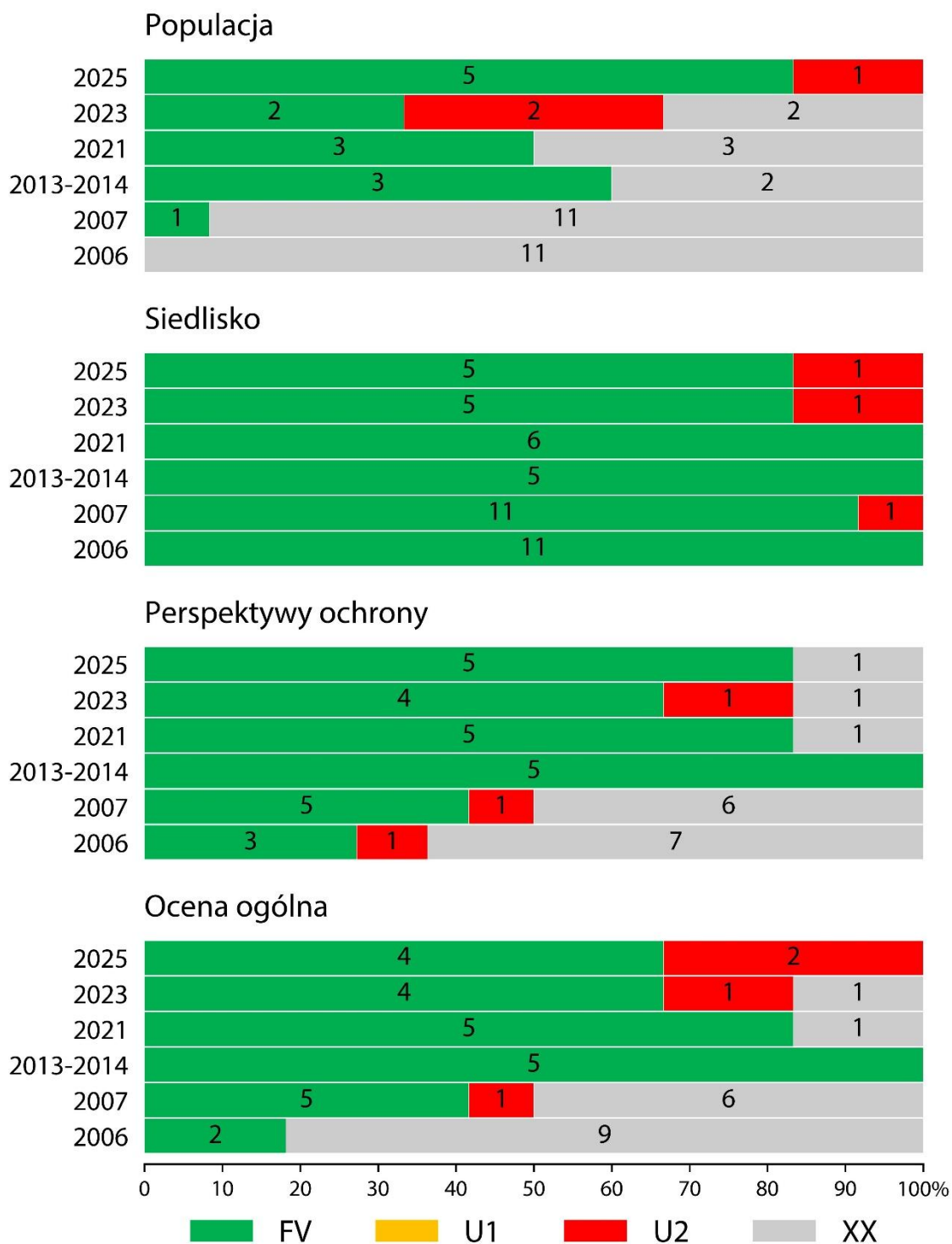
Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk gatunku monitorowanych w roku 2025.

Tab. 1. Liczba stanowisk badanych w poszczególnych cyklach prac monitoringowych.

Cykl	Rok/lata badań	Liczba monitorowanych stanowisk			Liczba nowych stanowisk		
		ALP	CON	Razem	ALP	CON	Razem
2006-2008	2006	11	0	11	11	0	11
2006-2008	2007	12	8	20	8	8	16
2013-2014	2013-2014	5	11	16	0	3	3
2020-2021	2021	6	11	17	1	1	2
2023-2025	2023	6	12	18	0	3	3
2023-2025	2025	6	11	17	2	0	2

II. Region biogeograficzny alpejski

1. Stan ochrony gatunku

Ryc. 2. Liczba stanowisk z daną oceną parametru i oceną ogólną stanu ochrony.

Ocena stanu parametru populacja

W 2025 r. na pięciu, z sześciu monitorowanych stanowisk stan populacji krasopani hera oceniono jako właściwy (FV) (Ryc. 2). Podstawą tej oceny była wysoka względna liczebność obserwowanych osobników podczas kolejnych wizyt terenowych (Tab. 2). W obecnym sezonie badany wskaźnik osiągał wyraźnie większe wartości niż w poprzednim sezonie monitoringowym (2023 r.) na trzech z czterech znanych już stanowisk (Arłamów, Macelowy Wąwóz i Podskalnia Góra). Na stanowisku Grabczycha mimo, że motyle były liczne (odpowiednio 1, 11 i 12 osobników podczas trzech kontroli) to było ich mniej niż w sezonie 2023 (1, 19 i 14 osobników). Być może ma to związek z zanikiem sadzca, jednak zarówno obecność rośliny jak i liczebność motyli wymagają dalszego monitoringu, aby ocenić czy jest to związane z typowymi dla tego gatunku wahaniami sezonowymi, czy jest to początek trendu spadkowego na stanowisku. Dwa stanowiska w Beskidzie Żywieckim, które monitorowane były po raz pierwszy (Soblówka i Ujsoły) mimo dobrej jakości siedliska (FV) drastycznie różnią się obserwowaną względną liczebnością motyli. W Soblówce imago pojawiło się dopiero z początkiem sierpnia, czego dowodzą trzy zerowe obserwacje w lipcu. Pojaw trwał przez około trzy tygodnie, lecz w tym czasie obserwowano w sumie 28 motyli (4, 12, 11, 1 osobników podczas czterech kolejnych kontroli). Na stanowisku Ujsoły pomimo 7 kontroli w okresie od 13 VII do 24 VIII nie zaobserwowano ani jednego motyla. Tak duże różnice w liczebności motyla pomiędzy stanowiskami są obecnie trudne do wyjaśnienia. Należy jednak zwrócić uwagę, że oba stanowiska znajdują się na północnym skraju zasięgu populacji, a gatunek został tam zaobserwowany po raz pierwszy dopiero w 2023 roku (Blaik 2023). Jest to ewidentnie przejaw obecnej ekspansji ze stanowisk leżących na Słowacji. Można w związku z tym domniemywać, że gatunek nie stworzył jeszcze na obszarze Beskidu Żywieckiego rozległej stałej populacji i zasiedlił dopiero rejon stanowiska Soblówka. Jest to tym bardziej prawdopodobne, że Ujsoły położone są około 7 km na północ (w linii prostej) od stanowiska Soblówka, a oba rozdzielone są pasmami wzniesień, polami uprawnymi i fragmentami lasów. Dalszy monitoring obu stanowisk jest istotny w kontekście obserwowanej aktualnie ekspansji gatunku.

Można stwierdzić, że wyniki obecnego monitoringu potwierdzają dobrą kondycję populacji krasopani hera w regionie alpejskim, co jest spójne z trendem zwiększania liczebności stanowisk i ogólnej powierzchni zasięgu obserwowanymi od kilkunastu lat (Bury, Obszarny 2016, Masło 2018).

Ocena stanu populacji gatunku w regionie alpejskim: FV

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników stanu populacji.

Wskaźnik	Liczba stanowisk z oceną			
	FV	U1	U2	XX
względna liczebność	5	0	1	0

Ocena stanu parametru siedlisko

W roku 2025, podobnie jak w sezonie poprzednim, jakość siedliska oceniono jako dobrą (FV) dla pięciu z sześciu monitorowanych stanowisk (Tab. 3). Co zaskakujące stanowisko Grabczycha, które we wszystkich poprzednich etapach otrzymywało ocenę FV, podczas obecnego monitoringu otrzymało ocenę złą (U2) ze względu na niemal zupełny brak preferowanej rośliny żywicielskiej imago czyli sadźca konopiastego. Ocena taka jest również podyktowana zasadami metodyki, które jednoznacznie odnoszą się - przy ocenie siedliska - do obfitości sadźca na stanowisku. Sytuacja obserwowana w tym sezonie na stanowisku Grabczycha jest wyjątkowa i bezprecedensowa w całym dotychczasowym monitoringu gatunku w ramach MGSP. Nigdy wcześniej nie obserwowano tak drastycznego zaniku rośliny przy jednoczesnej obfitości motyli i stałości stanowiska. Dalszy monitoring stanowiska dostarczy interesujących danych na temat istotności obecności sadźca jako rośliny żywicielskiej imago w kontekście całego rozwoju osobnika od jaja do postaci dorosłej.

Warta podkreślenia jest dobra ocena jakości siedliska (mierzona obecnością sadźca) dla obu nowych stanowisk z Beskidu Żywieckiego (Soblówka i Ujsoty). Ujsoty są jedynym stanowiskiem, dla którego ocena populacji jest zła (U2) pomimo wysokiej oceny siedliska (FV). Jest to jednak stanowisko monitorowane po raz pierwszy i położone w rejonie, gdzie gatunek zaczyna dopiero wkraczać w granice naszego kraju z populacji czeskich.

Podsumowując, otrzymane dane wskazują, że w rejonie alpejskim odpowiednie dla gatunku siedliska są rozpowszechnione, a ich jakość przez ekspertów lokalnych oceniana jest wysoko (FV).

Ocena stanu siedliska w regionie alpejskim: FV

Tab. 3. Zestawienie ocen wskaźników stanu siedliska.

Wskaźnik	Liczba stanowisk z oceną			
	FV	U1	U2	XX
jakość siedliska	5	0	1	0

Ocena stanu parametru perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony dla pięciu spośród sześciu monitorowanych stanowisk ocenione zostały jako dobre (FV). Na wszystkich tych stanowiskach zarówno liczebność motyli jak i stan siedliska były na poziomie właściwym. Jedynie Grabczycha (w Pienińskim PN) wyróżnia się niemal całkowitym brakiem kwitnących pędów sadzka. Jest to zjawisko nowe, nie obserwowane podczas poprzednich monitoringów. Wiadomo jednak, że sadziec nie jest główną rośliną żywicielską gąsienic, które są raczej polifagami żerującymi na różnych ziołoroślach i krzewach liściastych. Wydaje się, że nawet przy braku sadzka krasopani znajduje na stanowisku i w jego najbliższym sąsiedztwie właściwe warunki do rozwoju. Zalecany jest jednak dalszy monitoring stanowiska. Jedynym stanowiskiem, dla którego perspektywy ochrony oceniono jako nieznane (XX) jest stanowisko Ujsoły w Beskidzie Żywieckim. Przy ocenie kierowano się przesłankami, że pomimo braku stwierdzenia imago, siedlisko oceniane jest dobrze (FV), a samo stanowisko monitorowane jest po raz pierwszy. Biorąc pod uwagę szczupłość danych, nie można więc zaproponować oceny negatywnej. Jest to tym bardziej zasadne, iż stanowisko to znajduje się w nowym obszarze lokalnej ekspansji z populacji słowackich.

Podsumowując, perspektywy ochrony gatunku należy ocenić jako dobre (FV), podobnie jak w poprzednim sezonie monitoringowym (2023 r.). W regionie alpejskim bytuje prawdopodobnie liczna i rozległa metapopulacja, składająca się z lokalnych populacji zasiedlających dogodne mikrosiedliska. Pojedyncze osobniki mają duże zdolności dyspersyjne i z łatwością zasiedlają nowe, dogodne stanowiska, a odpowiednie siedliska (pasy ekotonu pomiędzy lasem a terenem otwartym) z obfitą roślinnością ziołoroślową i krzewiastą rozpowszechnione są na całym obszarze regionu alpejskiego. Populacja zasilana jest dodatkowo nowymi przybyszami z północnych obszarów Słowacji.

Ocena perspektyw ochrony gatunku w regionie alpejskim: FV

Ogólna ocena stanu ochrony gatunku

Stan ochrony gatunku dla czterech z sześciu stanowisk w regionie alpejskim jest właściwy (FV). Wartość U2 (zły) cechuje stanowiska Ujsoły ze względu na brak stwierdzenia motyli, oraz Grabczycha w związku z zanikiem sadzka. Należy jednak podkreślić, że Ujsoły leżą w regionie niedawno wykrytej ekspansji gatunku co potwierdza nieodległe stanowisko Soblówka, na którym motyle obserwowano licznie. Fakt ten stawia w zupełnie innej, znacznie bardziej pozytywnej perspektywie brak obserwacji motyli na stanowisku Ujsoły. Na stanowisku Grabczycha motyle mimo niemal całkowitego braku sadzka obserwowane były licznie. Te specyficzne właściwości dwóch stanowisk nie powinny więc wpłynąć na dobrą ocenę stanu ochrony gatunku w całym regionie alpejskim.

Reasumując, zarówno stan populacji jak i perspektywy ochrony zostały generalnie ocenione lepiej niż w sezonie 2023, zaś stan siedliska tak samo. Jedynie ocena ogólna stanu ochrony jest minimalnie gorsza, gdyż w sezonie 2023 były to 4 oceny FV, jedna U2 i jedna XX, podczas gdy obecnie jest to 4 oceny FV i dwie U2. Wynika to jednak ze szczegółowych charakterystyk stanowisk Ujsoty (nowe) i Grabczycha oraz zaniechania monitoringu na stanowisku Muczne, które w 2023 r. miało ocenę XX.

Po kolejnym sezonie monitoringowym stan ochrony krasopani hera w regionie alpejskim w dalszym ciągu można uznać za dobry.

Ogólna ocena stanu ochrony gatunku w regionie alpejskim: FV

Kierunek zmian: stan stabilny

2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach

Stwierdzone oddziaływania

Stwierdzone przez ekspertów lokalnych oddziaływania nie są zbyt intensywne, a ich liczba oscyluje pomiędzy jednym a dwoma na stanowisko. Polegają one na prowadzeniu gospodarki leśnej (oddziaływanie neutralne), funkcjonowaniu sieci transportowych dla stanowiska Arłamów w postaci drogi powiatowej o dużym natężeniu ruchu (oddziaływanie neutralne). Na stanowiskach Grabczycha, Macelowy Wąwóz i Podskalnia Góra jedynym oddziaływaniem jest sukcesja biologiczna, której intensywność jest jednak bardzo niewielka, choć w perspektywie długookresowej może mieć oddziaływanie negatywne. Dwa nowe stanowiska w Beskidzie Żywieckim podlegają natomiast nieintensywnemu koszeniu (Ujsoty) i wycince lasu (Soblówka). Oba te oddziaływania mają minimalną intensywność i oceniane są pozytywnie wpływając na utrzymanie heterogeniczności siedliska na stanowisku i w jego najbliższym sąsiedztwie. Na stanowisku Ujsoty zaobserwowano też dużą presję drapieżnych bezkręgowców (wążek), co może teoretycznie mieć negatywne oddziaływanie na motyle jako ofiary.

Podsumowując stwierdzone oddziaływania w całym regionie alpejskim nie są czynnikami negatywnymi, wpływając raczej na dynamiczne zmiany fizjonomii stanowisk, korzystne dla kondycji całej metapopulacji krasopani hera.

Przewidywane zagrożenia

Spośród sześciu stanowisk przewidywane zagrożenia zostały wskazane jedynie dla dwóch stanowisk (1/3 wszystkich). Są to intensyfikacja leśnictwa na stanowisku Arłamów i sukcesja biologiczna prowadząca do zmiany składu gatunkowego roślin na stanowisku Podskalnia Góra. W obecnym sezonie wskazano mniej zagrożeń niż w sezonie 2023, co może z jednej strony świadczyć o dobrej kondycji stanowisk z

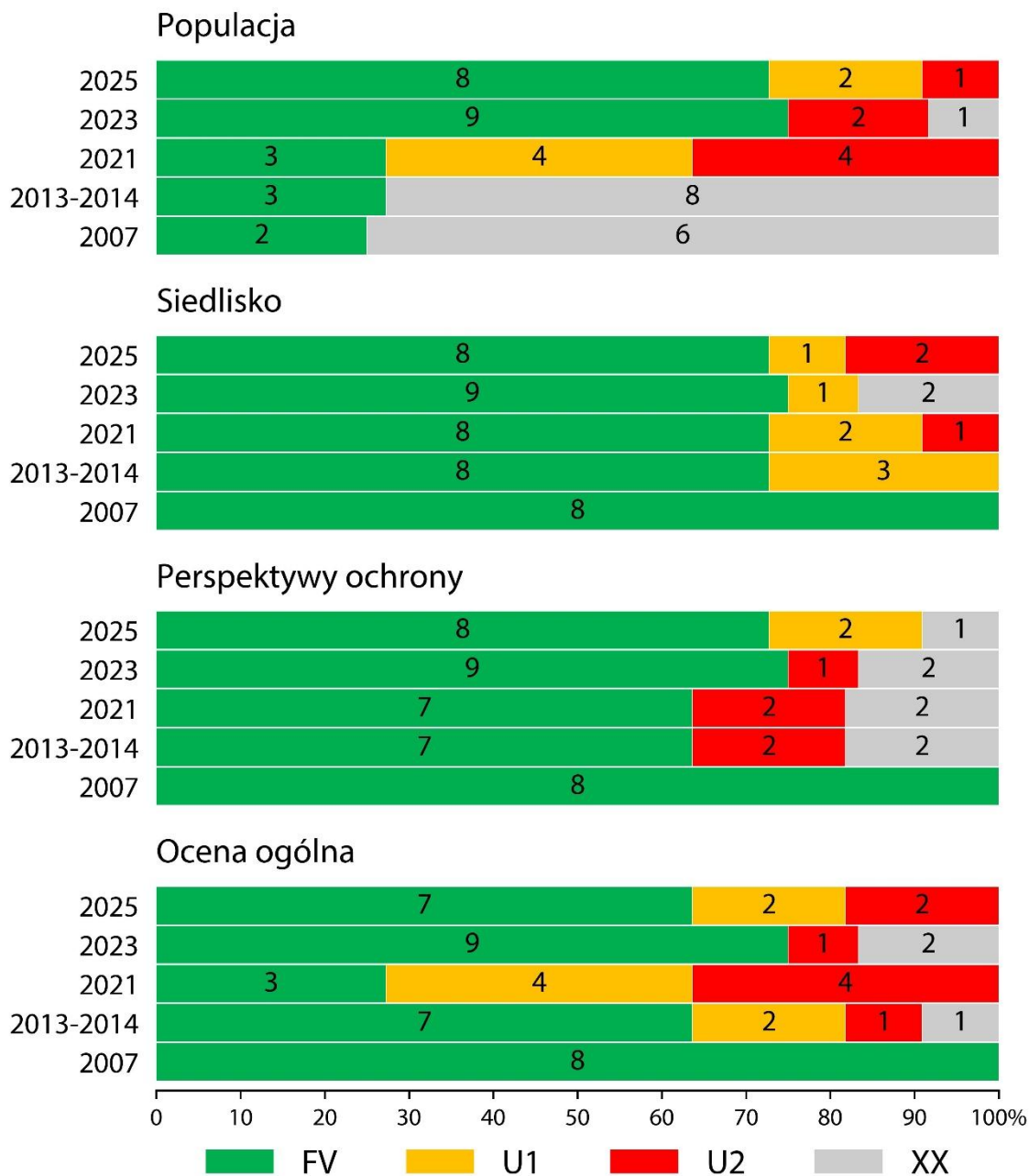
drugiej zaś o kompatybilności wymagań biologicznych i ekologicznych krasopani hera w odniesieniu do aktualnych zmian antropogenicznych siedlisk związanych z obecnością i gospodarką człowieka.

3. Stosowane i zalecane działania ochronne

Na żadnym z monitorowanych stanowisk nie są prowadzone aktywne działania ochronne, choć trzy z nich (Podskalnia Góra, Macelowy Wąwóz i Grabczycha) znajdują się na terenie Pienińskiego Parku Narodowego. Przy obserwowanej obecnie powolnej lecz stałej ekspansji gatunku nie jest konieczne podejmowanie dedykowanych działań ochronnych. Wyniki kolejnych monitoringów potwierdzają, że obecnie krasopani hera pozytywnie adaptuje się do dynamicznych zmian siedliskowych, będących wynikiem prowadzonej gospodarki leśnej, jak również działań związanych z utrzymaniem infrastruktury komunikacyjnej.

III. Region biogeograficzny kontynentalny

1. Stan ochrony gatunku

Ryc. 3. Liczba stanowisk z daną oceną parametru i oceną ogólną stanu ochrony.

Ocena stanu parametru populacja

Na 8 z 11 monitorowanych stanowisk względna liczebność imago będący wskaźnikiem jakości populacji została oceniona właściwie (FV) i taką ocenę (podobnie jak

w poprzednim okresie monitoringu w sezonie 2023) otrzymuje parametr populacja w całym regionie kontynentalnym (tab. 4, ryc. 2). Na stanowiskach tych podczas poszczególnych kontroli notowano po kilkanaście osobników (najwięcej, bo 42 osobniki, 5 VIII na stanowisku Szymbark) lub po kilka osobników podczas kilku kolejnych kontroli. Na stanowisku Pielgrzymów podczas wszystkich kontroli odnotowano w sumie zaledwie jednego osobnika, a parametr uzyskał ocenę U2. Na stanowiskach Biskupia Kopa (Sudety) i Jamna (Pogórze Rożnowskie) odnotowano w sumie odpowiednio 3 i 4 osobniki, co skutkowało oceną U1. Stanowiska Pielgrzymów i Biskupia Kopa są monitorowane dopiero drugi raz i reprezentują one nowe populacje sudeckie wkraczające na obszar polski z Czech. Fakt ten może być interpretowany jako przyczyna niskiej względnej liczebności obserwowanej populacji zakładając, że ciągle mamy do czynienia z nie w pełni zasiedlonymi lokalizacjami, a siedlisko jest jednak mniej korzystne niż to, które jest zasiedlane na południowych skłonach Sudetów. Stanowiska zasługują na dalszą obserwację. Niska liczebność wykazana na stanowisku Jamna jest trudna do interpretacji. Być może jest ona wynikiem sezonowych wahań liczebności lokalnej populacji w odpowiedzi na nieznane czynniki mikroklimatyczne. Ze względu na dużą liczebność sadzka oraz brak widocznych zmian siedliska brak podstaw, aby wiązać ją ze zmianami tych czynników. Stanowisko zdecydowanie zalecane do dalszego monitoringu.

Ocena stanu populacji gatunku w regionie kontynentalnym: FV

Tab. 4. Zestawienie ocen wskaźników stanu populacji.

Wskaźnik	Liczba stanowisk z oceną			
	FV	U1	U2	XX
względna liczebność	8	2	1	0

Ocena stanu parametru siedlisko

Stan parametru siedlisko dla całego regionu, na podstawie danych dla 11 stanowisk, należy ocenić podobnie jak w dotychczasowych latach badań, jako właściwy (FV), pomimo że ocenę właściwą (FV) otrzymało tylko 8 stanowisk (tab. 5, ryc. 2). Podobnie jak w przypadku parametru populacja, najniższe wartości U2 otrzymały oba stanowiska sudeckie (Biskupia Kopa i Pielgrzymów). Na obu z nich sadzic jest rośliną rosnącą pojedynczo lub brak go zupełnie. Również te dane wskazują, że osobniki migrujące na północ z populacji czeskich próbują zasiedlić siedliska suboptymalne. Z drugiej strony potwierdza to dobrą kondycję populacji czeskich, będących źródłem osobników zdolnych do dyspersji. Jednocześnie obecność motyli w siedliskach suboptymalnych może być tłumaczona postępującym ociepleniem klimatu sprawiającym, że zbyt chłodne dotychczas, północne rejony zaczynają spełniać wymagania ekologiczne krasopani hera. Również aspekt niewielkiej liczebności sadzka i wpływ tego parametru

na obecność gatunku na stanowisku jest bardzo interesujący i wymaga dalszych badań (podobnie jak na stanowisku Grabczycha w regionie alpejskim). Zupełnie inna jest geneza oceny U1 dla stanowiska Berdech, zlokalizowanego w okolicach Dębicy. Pogarszająca się jakość siedliska ma ewidentnie źródło w intensywnych przekształceniach antropogenicznych (ekspansja nawłoci *Solidago* ssp., oczyszczanie obrzeży dróg). Z pewnością interesująca będzie dalsza obserwacja zmian stanowiska pod tym kątem, w szczególności wpływ nawłoci na zagęszczenie sadzka. Watro dodać, że na drugim monitorowanym stanowisku w rejonie Dębicy (Wolica) wszystkie parametry ocenione są wysoko (FV).

Ocena stanu siedliska w regionie kontynentalnym: FV

Tab. 5. Zestawienie ocen wskaźników stanu siedliska.

Wskaźnik	Liczba stanowisk z oceną			
	FV	U1	U2	XX
jakość siedliska	8	1	2	0

Ocena stanu parametru perspektywy ochrony

Na 11 monitorowanych stanowisk, osiem uzyskało ocenę dobrą (FV), dwa niezadowolającą (U1 - Berdech i Biskupia Kopa), a dla jednego (Pielgrzymów) pozostała ona nieokreślona (XX). Ogólna ocena perspektyw ochrony jest zbieżna z oceną wieloletnią i pozostaje w dobrym, stabilnym trendzie. Oceny U1 i XX dla stanowisk sudeckich wynikają bezpośrednio z niskich ocen dla parametrów populacja i siedlisko. Ocena FV, którą stanowisko Berdech otrzymało w sezonie monitoringowym 2023 została obecnie obniżona ze względu na stwierdzone po raz pierwszy agresywne wkraczanie nawłoci *Solidago* ssp., którego negatywny efek został spotęgowany intensywnym wykaszaniem obrzeży dróg.

Ocena perspektyw ochrony gatunku w regionie kontynentalnym: FV

Ogólna ocena stanu ochrony gatunku

Stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym na podstawie danych z obecnego sezonu jest dobry (FV). Taką ocenę uzyskało 7 na 11 monitorowanych stanowisk. Na dwóch z nich (Berdech i Jamna) parametr ten uzyskał wartość U1. Na stanowisku Berdech jest to spowodowane pogorszeniem warunków siedliskowych z powodu wykoszenia obrzeży dróg jak również ekspansją nawłoci *Solidago* ssp. Natomiast na stanowisku Jamna obserwowano wyjątkowo mało motyli. Przyczyny tak niskiej liczebności są trudne do wytłumaczenia. Stan ochrony gatunku na stanowiskach Biskupia Kopa i Pielgrzymów został oceniony jako zły (U2). Po drugim sezonie monitoringu doprecyzowano ocenę parametrów, które poprzednio (2023 r.) oceniono

jako nieznane (XX) ze względu na pierwszy sezon monitoringu, przy czym liczba zaobserwowanych osobników na stanowisku Biskupia Kopa była obecnie większa (4 osobniki) niż w roku 2023 (0 osobników). Biorąc pod uwagę aktualne uściślenie ocen, dopiero kolejny sezon będzie w przypadku tych dwóch stanowisk pozwalał na bardziej obiektywne spojrzenie na status gatunku i jego siedlisk na tych dwóch stanowiskach. Jednak, niezależnie od ostatecznych ocen tych dwóch sudeckich stanowisk, ich pojawienie się w roku 2022 świadczy o poszerzaniu zasięgu krasopani i potencjale do zasiedlania nowych, zapewne (jak w tym przypadku) również suboptymalnych stanowisk. Pamiętać również należy, że ze względu na swe właściwości ekologiczne krasopani okresowo pojawia się i zanika na różnych stanowiskach w obrębie zajmowanego obszaru. Być może w sąsiedztwie stanowisk Biskupia Kopa i Pielgrzymów pojawią się w przyszłości inne, nowe, lepiej nadające się do długotrwałego monitoringu ze względu na obfitsze występowanie sadzka.

Reasumując, wyniki kolejnego sezonu monitoringowego wskazują, że ogólny stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym jest dobry. Wprawdzie dwa stanowiska sudeckie (Biskupia Kopa i Pielgrzymów) ciągle oceniane są bardzo nisko, jednak są one monitorowane dopiero drugi raz, a dodatkowo zlokalizowane są na północnej granicy rozszerzającego się zasięgu z populacji czeskich. Oceny siedliska i perspektyw ochrony utrzymują się w wieloletnim trendzie stabilnym. Od poprzedniego sezonu monitoringowego (2023 r.) stan populacji jest oceniany znacznie lepiej niż wcześniej. Jedynie ocena ogólna stanu ochrony uległa lekkiemu obniżeniu, gdyż dwa na 11 ocenianych stanowisk uzyskały ocenę U1, a kolejne dwa U2. Mimo wszystko w perspektywie ostatniej dekady (ponad) ocena ogólna pozostaje stabilnie pozytywna. Gatunek ma się dobrze, powoli zwiększa obszar zasięgu i pozytywnie dopasowuje się do charakterystyki siedlisk kreowanych działalnością człowieka (gospodarka leśna, sieci transportu drogowego)

Ogólna ocena stanu ochrony gatunku w regionie kontynentalnym: FV

Kierunek zmian: stan stabilny

2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach

Stwierdzone oddziaływania

Podobnie jak w sezonie 2023 odnotowane oddziaływania można ogólnie podzielić na dwie grupy. Pierwsza z nich obejmuje czynniki związane z szeroko pojętą gospodarką leśną (wycinka, zaoranie polan leśnych, transport i składowanie drewna). Druga to działania związane z istnieniem i utrzymywaniem szlaków komunikacyjnych, zarówno dróg, jak i ścieżek (przedwczesne wykaszanie i zaśmiecanie obrzeży dróg, prace naprawcze infrastruktury turystycznej). Na stanowisku Pielgrzymów odnotowano

zarówno wyrzucanie odpadów z pobliskich zabudowań, jak i zarastanie fragmentu stanowiska przez rdestowiec japoński *Reynoutria japonica*. W zdecydowanej większości oddziaływania oceniane są jako mało intensywne. Interesujący jest fakt, że to samo oddziaływanie (wykaszenie) przeprowadzane na różnych stanowiskach w odmienny sposób oceniane jest przez ekspertów zarówno pozytywnie jak i negatywnie. W Szymbarku powoduje utrzymywanie fragmentów otwartych umożliwiając rozwój sadzka zaś na stanowiskach Berdech i Biskupia Kopa prowadzi do jego eliminacji ze względu na niewłaściwy termin i intensywność koszenia.

Przewidywane zagrożenia

Zagrożenia zostały wskazane przez ekspertów lokalnych dla 8 z 11 stanowisk i jest to liczba podobna do tej z 2023 roku. Wtedy wskazano je dla 9 z 12 stanowisk. Za najważniejsze uznano obecnie zagrożenia związane z leśnictwem (zalesianie i gospodarka leśna i plantacyjna), które wskazano dla 3 stanowisk. Dodatkowo, dla pojedynczych stanowisk jako potencjalne czynniki ryzyka podane zostały rozwój i intensyfikacja oddziaływania wszelkich form transportu i sieci komunikacyjnych, począwszy od dróg do szlaków pieszych i ścieżek. Z czynników naturalnych wymieniane są sukcesja oraz zmniejszenie opadów (susze). Większość tych zagrożeń pokrywa się z odnotowanymi oddziaływaniami. Pomimo to kondycja zarówno populacji jak i siedliska krasopani hera oceniane są pozytywnie. W rezultacie wydaje się, że obecnie przewidywane zagrożenia nie będą skutkowały zanikiem gatunku, jeśli ich intensywność nie będzie znaczna, oraz jeśli będą dotyczyły pojedynczych stanowisk.

3. Stosowane i zalecane działania ochronne

Aktualnie nie są stosowane żadne działania ochronne. Przy obserwowanym od szeregu lat powiększaniu się zasięgu motyla na obszarze kraju (nowe stanowiska w zachodniej części Karpat w Beskidzie Żywieckim) nie jest konieczne wprowadzanie takich działań. Wydaje się, że gatunek pozytywnie adaptuje się do dynamicznych zmian siedliskowych, będących wynikiem prowadzonej intensywnie gospodarki leśnej, jak również działań związanych z utrzymaniem infrastruktury komunikacyjnej. Szczególnie nowe dane z Beskidu Żywieckiego pozwalają z optymizmem prognozować przyszłość krajowej populacji tego gatunku.

Piśmiennictwo

1. Blaik T. 2023. Pierwsze stwierdzenia krasopani hera *Euplagia quadripunctaria* (Poda, 1761) (Lepidoptera: Erebidae: Arctiinae) w polskich Sudetach (Góry Opawskie). *Przyroda Sudetów* 25: 165-168.
2. Bury J., Obszarny M. 2016. Nowe dane o rzadko notowanych i interesujących gatunkach niedźwiedziówek Erebidae: Arctiinae) z południowo-wschodniej Polski. *Wiadomości Entomologiczne* 35 (2): 126-128.
3. Masło D. 2018. Nowe dane z terenu Magurskiego Parku Narodowego o niedźwiedziówce *Euplagia quadripunctaria* (PODA, 1761) (Lepidoptera: Erebidae: Arctiinae). *Wiadomości Entomologiczne* 37 (2): 128.
4. Przybyłowicz Ł. 2010. 1078 *Krasopani hera (krasopani czterokropka) *Euplagia quadripunctaria* (Poda, 1761). W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.). *Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I*. GIOŚ Warszawa, s. 73-84, wraz ze zmianami wprowadzonymi 7.07.2023.
5. Trzeciak A. 2007. Krasopani hera *Calimorpha (Euplagia) quadripunctaria* (Poda) w okolicach Dębicy na Pogórzu Strzyżowskim oraz na Pogórzu Rożnowskim. *Wszechświat* 108: 10-12.